

Druga medjunarodna olimpijada teorijske, matematičke i primenjene lingvistike

Rusija, Moskva, 2-6 avgust 2004

Pojedinačno takmičenje

Autori problema: Peter A. Zubkov (Br. 1), Boris L. Iomdin, Leonid L. Iomdin (Br. 2), Svetlana A. Burlak, Ilija B. Itkin (Br. 3), Ivan A. Deržanski (Br. 4), Boris L. Iomdin (Br. 5).

Urednici: Aleksandar S. Berdičevski, Ksenija A. Giljarova, Ivan A. Deržanski, Boris L. Iomdin (glavni urednik), Elena V. Muravenko, Marija L. Rubinštejn.

Prevela na srpski: Jasmina Milićević.

Problem 1 (20 poena)

Uporedite sledećih osam rečenica na jeziku kajapo¹ (datih u transkripciji) sa njihovim prevodima na srpski:

atoro kêt	Ti ne igraš.
ba mẽ mẽ anhê	Mi vas odlikujemo.
ba rê	Ja plivam.
ga iku	Ti me proždireš.
ga mẽ to	Vi igrate.
ije mẽ akuru kêt	Ja vas ne proždirem.
mẽ aje inhêrê kêt	Vi me ne odlikujete.
mẽ irêrê kêt	Mi ne plivamo.

Zadatak 1. Prevedite sledeće rečenice na srpski. Ako smatrate da neke rečenice mogu da se prevedu na više načina, navedite sve moguće prevode.

aje ikuru kêt
ba mẽ aku
irêrê kêt

Zadatak 2. Prevedite na kajapo:

Vi nas ne proždirete.
Mi vas ne odlikujemo.
Mi igramo.
Ja te proždirem.

Napomena. *ẽ* and *ê* su specifični samoglasnici kajapo.

---

¹ *Kajapó* je indijanski jezik (iz porodice *žẽ*) kojim govori oko 4.000 ljudi u Brazilu.

Problem 2 (20 poena)

Prevodilac u agenciji Swift News (Brze novosti), koja redovno dobija mnogo vesti na engleskom, nastoji da radi brzo i efikasno i stoga prvo prevodi naslove svih primljenih članaka a potom samo neke od članaka. Zbog toga se dešava da naslovi pojedinih članaka ne odgovaraju njihovom sadržaju. To se dogodilo u slučaju tri članka čiji su naslovi navedeni niže.

1. Budget Cut Threatens Railway Modernization Project Funding.	1. Smanjenje budžeta ugrožava finansiranje projekta modernizacije železnice.
2. Cold Winter Threatens Start of Shipping Season in Small Lakes.	2. Hladna zima dovodi u opasnost početak prevozne sezone na Malim jezerima.
3. Insanitariness in Brobdingnag Threatens Cholera Outbreak.	3. Nečistoća u Brobdingnagu preti da izazove epidemiju kolere.
4. New Crisis in Blefuscu Threatens Collapse of Peace Talks.	4. Nova kriza u Blefuskju preti da izazove prekid mirovnih pregovora.
5. Password Leak From Megasoft Threatens Mass Piracy.	5. Kradja lozinki iz "Megasofta" može da dovede do masovnog piratstva.
6. Population Crisis in Lilliput Threatens Tax Reform.	6. Demografska kriza u Liliputu dovodi u opasnost reformu poreskog sistema.
7. Sudden Weather Change Threatens Arrival of Reinforcements to Besieged City.	7. Iznenađne vremenske promene mogu da dovedu do dolaska pojačanja u opsednuti grad.
8. Suspension of Talks Threatens Peace Process in Lilliput and Blefuscu.	8. Prekid pregovora ugrožava mirovni proces u Liliputu i Blefuskju.
9. Unexpected Event in Country of Houyhnhnms Threatens Early Elections.	9. Neočekivani događaj u Zemlji Hunama može da dovede do prevremenih izbora.
10. Terrorist Activity Threatens Public Security.	10. Terorističke aktivnosti ugrožavaju javnu bezbednost.
11. Global Cooling Threatens Food Shortages.	11. Globalno zahladjenje preti da izazove nestašice hrane.

Zadatak. Koji naslovi se ne slažu sa sadržajem prevedenih članaka? Navedite odgovarajuće prevode. Obrazložite vaše rešenje.

Napomena. Znanje engleskog NIJE NEOPHODNO da bi se rešio ovaj zadatak. Liliput, Blefuskju, Brobdingnag i Zemlja Hunama su izmišljene zemlje iz dela engleskog pisca Džonatana Svifta (1667-1745).

Problem 3 (20 poena)

Niže je navedeno 14 latinskih reči sa njihovim prevodima na srpski:

barba "brada"	vidua "udovica"
dīvidit "[on] deli"	mordāx "ujedajući"
fūmus "dim"	glabra "ćelava"
fracēs "talog"	falx "srp"
fovēre "grejati"	rubrīca "crvena boja"
mandere "žvakati"	mediocris "umeren"
verbum "reč"	fīngo "[ja] vajam"

Lingvisti veruju da su nekad davno sve ove reči osim jedne sadržale glas *dh* (aspirovano *d*), koji je kasnije bio zamenjen nekim drugim glasovima.

Analizirajte četiri engleske reči srodne sa četiri od gore navedenih latinskih reči:

beard "brada"	word "reč"
widow "udovica"	red "crven"

Zadatak 1. Koja od gore navedenih latinskih reči nije nikada sadržala glas *dh*? Obrazložite svoje rešenje.

Zadatak 2. Evo još šest latinskih reči:

brevis "kratak"	gurdus "glup"
frīgus "hlad"	unda "talas"
combrētum "trska"	dēbeo "[ja] dugujem"

Koje od ovih reči nisu sigurno nikada sadržale glas *dh*? Zašto?

Napomena. Latinsko *x* se izgovara kao *ks*; crta iznad samoglasnika označava da je on dug.

Problem 4 (20 poena)

Sledeća tabela sadrži nekoliko reči jezika lakota² (u transkripciji):

kīza	čuje se monoton visok zvuk
žata	nešto (<i>na pr. put</i>) se račva u dva pravca
šuža	nešto je teško udareno
γi	nešto je braon
m ⁱ niža	nešto je savijeno ali se može ponovo ispraviti
g ^e leza	nešto je na linije:
nuya	nešto je tvrdo i vrlo neelastično (<i>na pr. izraslina na drvetu</i>)
m ⁱ niya	nešto je trajno izgužvano
zi	nešto je žuto
šli	gusta tečnost ističe (<i>iz nečega</i>)
kīža	čuje se visok zvuk promenljive frekvencije (<i>na pr. kao kad peva slavuj</i>)
g ^e leya	nešto je na pruge: ■■■

Zadatak 1. Uspostavite vezu između sledećih reči jezika lakota i njihovih prevoda, datih u nepravilnom redosledu:

k'eya, k'eza, p^hešniža, suza, xuya;

nešto iskri, nešto je polomljeno, površina (nečega) je izgrebana, nešto je blago udareno, površina (nečega) je izbrazdana.

Zadatak 2. Prevedite na jezik lakota:

retka tečnost ističe (*iz nečega*)

nešto je meko i elastično (*na pr. uvećana potkožna žlezda*)

nešto je usijano

nešto je polu-tvrdo i elastično (*na pr. hrskavica*)

nešto se račva u nekoliko pravaca

Zadatak 3. Šta znači reč ži?

Napomena. Slovo *x* se izgovara slično srpskom *h* u reči *haljina*; slovo *γ* je zvučni korelat glasa *h*; slova *š* i *ž* se izgovaraju slično srpskim *š* i *ž* u rečima *šta* i *žena*. Slova *k'* i *p^h* označavaju specifične lakota suglasnike. Slova *š*, *i*, *e* označavaju specifične lakota samoglasnike.

² Lakóta je indijanski jezik (z porodice *siu*) kojim govori oko 6.000 ljudi u Sjedinjenim američkim državama i Kanadi.

Problem 5 (20 poena)

Sledeća tabela sadrži nekoliko glagola jezika čuvaš³ (zapisanih u transkripciji) i njihove prevode na srpski. Pojedina mesta u tabeli nisu popunjena.

aman	biti obogaljen	amant	obogaljiti
aptra	patiti		mučiti
avān	biti savitljiv	av	saviti
čēt	izgubiti se	čēter	izgubiti
čit	doći		voditi
čūhen		čūhe	isprati
hupān			zatvoriti
hurān	ležati	hur	položiti
kaç	preseliti se (<i>na pr. iz jednog stana u drugi</i>)		prevoziti
kāvakar	poplaveti	kāvakart	oplaviti
kuç	preseliti se (<i>na pr., iz jedne zemlje u drugu</i>)	kuçar	preseliti
puçtarān	okupiti se	puçtar	skupiti
šān		šānt	staviti na led
taptan	biti ugažen	tapta	ugaziti
tupān	biti pronadjen	tup	naći
uçān	biti otkriven	uç	otkriti
ūk		ūker	ispustiti
vaska	žuriti	vaskat	ubrzati
varalan	isprljati se	varala	isprljati
věre	kipeti	věret	kuvati
věren	učiti se	věrent	poučavati
vitēn	biti pokriven	vit	pokriti
	ući	kěrt	
	sakriti se	pytar	sakriti

Zadatak. Popunite prazna mesta u tabeli. Ako smatrate da se neke glagolske oblike u čuvaš ne mogu predvideti sa sigurnošću, upomenite to. Obrazložite svoje rešenje.

Napomena. *ă* se izgovora kao kratko *a*, *ě* se izgovara kao kratko *e*, *ū* se izgovara kao *u* u reči *ljubav*; *y* se izgovara slično kao samoglasnik u reči *srp*; *ç* se izgovara slično kao *ć*, na pr. u reči *ćebe*.

³ Čuvaš je jedan od turskih jezika. Njime govori oko milion ipo ljudi u Čuvašiji i nekim drugim delovima Ruske Federacije.